

مدرسه منضبط

گزارشی از اجرای طرح کنترل رفتاری و انضباطی دانش آموزان

اکرم ابرقوئی، معاون دبستان، قم

کلیدواژه‌ها: انضباط، کنترل رفتار، دانش آموزان، کلاس ششم، مقررات، شایستگی‌های عمومی

دشواری کنترل رفتاری دانش آموزان با توجه به ویژگی‌های سنی آن‌ها روز به روز رو به افزایش است. بسیاری از معلمان و مدیران از برخورد با مسائل انضباطی دانش آموزان احساس ناتوانی می‌کنند و به‌طور معمول ممکن است برخوردهای نامناسبی با این رفتارها داشته باشند.

در تجربه اجرای طرح کنترل انضباطی و رفتاری سعی شده است که با بهره‌گیری از ابزار و روش‌های علمی و عملی مشکلات بی‌انضباطی و بدرفتاری دانش آموزان کلاس ششم دبستان مدرسه محل خدمت‌ام تا حدی کاهش یابد. نکته قابل توجه این است که موضوع انضباط، امروزه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات موجود در مدارس خودنمایی می‌کند و یکی از علل نارضایتی مدیران، معاونان و معلمان، بی‌انضباطی دانش آموزان است.

انضباطی و رفتاری دانش آموزان است؛ به‌خصوص در کلاس ششم که ۲۹ نفر دانش آموز دارد و نسبت به کلاس‌های دیگر آمار کمتری دارند. از روزهای آغازین سال مشکلاتی چون

و اکثر دانش آموزان از جهت درسی و اخلاقی در حد متوسط هستند. این عوامل در رفتار آنان به‌صورت بی‌انضباطی مشاهده می‌شود و آنچه ذهن مرا به‌عنوان معاون به خود مشغول می‌کند، مشکلات

این آموزشگاه در حاشیه شهر واقع قم شده است و اکثر خانواده‌های دانش آموزان پرجمعیت با مشکلات خانوادگی و آسیب‌های اجتماعی هستند. آن‌ها از نظر اقتصادی و فرهنگی کم‌برخوردارند



گردآوری اطلاعات

بعد از شناسایی مسئله، به کمک ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات کمی و کیفی از جمله پرسشنامه، مصاحبه، مشاهده و مطالعه به راهکارها و نتایجی در ارتباط با کنترل رفتاری و انضباطی دانش‌آموزان دست یافتیم.

راه‌حل‌ها و نحوه عملیاتی شدن طرح‌ها

۱. تدوین و توضیح انتظارات، قوانین و مقررات انضباطی مدرسه به صورت جزئی و هدف‌دار؛
۲. مسئولیت دادن به دانش‌آموزان بی‌انضباط کلاس و اجرای برنامه‌ها؛
۳. اجرای طرح‌های تشویقی ویژه دانش‌آموزان ارشد مدرسه؛
۴. ایجاد فضای فیزیکی مناسب و آرام در کلاس‌ها و سالن مدرسه؛
۵. برگزاری جلسه همفکری با آموزگار ششم و تنظیم کارنامه کلاسی شایستگی‌های عمومی؛
۶. برقراری رابطه صمیمانه با دانش‌آموزان بدرفتار، و تنبیه و توجه به تفاوت‌های فردی.

نتیجه‌گیری

از آنجا که محور تمامی کارها در مدرسه و هدف نهایی آموزش و پرورش تربیت صحیح دانش‌آموزان است، باید با استفاده از راهکارهای مناسب نظم و انضباط و مقررات را در مدرسه برقرار کرد تا زمینه هدایت مطلوب و شایسته آن‌ها فراهم شود. رعایت نظم و ادب موجب نشاط و شادی فرد، سازش فردی و اجتماعی، احساس امنیت و اعتماد به نفس، جلب محبت و توجه دیگران، و پیشرفت علمی و اخلاقی او می‌شود.

در تجارب بیان‌شده با عنوان «طرح کنترل انضباطی و رفتاری» طراح برنامه سعی کرده است که با به‌کارگیری انواع روش‌های علمی و عملی، بی‌انضباطی و بدرفتاری دانش‌آموزان مورد نظر را کاهش دهد. او برای رسیدن به اهداف طرح کنترل انضباطی و رفتاری، روش‌های گوناگونی را برای کسب اطلاعات به کار بسته است؛ از قبیل مطالعه کتب، مقالات، مجلات و مراجعه به سایت‌های گوناگون، مشاهده رفتار دانش‌آموزان، مشاوره با استادان، و همکاران، و آسیب‌شناسی طرح‌های

اجرا شده قبلی. در نهایت، نتایج چشمگیری حاصل شد که نشان می‌داد میانگین مقیاس شایستگی‌های عمومی دانش‌آموزان ششم که در نوبت اول «خوب» بوده، در نوبت دوم به میانگین مقیاس «خیلی خوب» رسیده است.

این نتایج و کسب تجارب در پی اجرای راه‌حل‌های مفید و مؤثر بوده است؛ از قبیل: تدوین و توضیح انتظارات و مقررات انضباطی، استفاده از نظرات و تجارب همکاران، برقراری ارتباط با دانش‌آموزان و توجه به ویژگی‌های فردی آنان، دادن مسئولیت به دانش‌آموزان بی‌انضباط و پرخاشگر، اجرای طرح‌های تشویقی ویژه دانش‌آموزان ارشد مدرسه، و تدوین کارنامه شایستگی‌های عمومی به تفکیک ملاک‌های جزئی.

در پایان سال با بررسی اقدامات انجام شده، اولیا و دانش‌آموزان نسبت به رفتارشان احساس رضایت داشتند. مدیر، همکاران و مربیان نیز به ایجاد تغییرات مثبت رفتاری و انضباطی در دانش‌آموزان ششم اذعان کردند.

پیشنهادها

- رابطه صمیمی بر مبنای قوانین و مقررات انضباطی با دانش‌آموزان برقرار کنند که قطعاً باعث موفقیت‌های آموزشی و پرورشی در آنان می‌گردد.
- انتظارات رفتاری و انضباطی را به صورت جزئی و ساده برای دانش‌آموزان شرح دهند و به آن‌ها در فعالیت‌های مدرسه مسئولیت بدهند.
- مدیر و معاون و معلمان عزیز بهترین الگوی دانش‌آموزان هستند و باید بیش از پیش در کسب فضایل اخلاقی بکوشند تا بازخورد آن را در عملکرد دانش‌آموزان به صورت شایسته و مطلوب نظاره کنند.

منابع:

۱. شهیدی، سیدجعفر. (۱۳۷۸). نهج‌البلاغه، حکمت‌ها، جملات قصار، نامه‌ها. تهران.
۲. بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۹۰). روش‌های افزایش عزت‌نفس در کودکان و نوجوانان. تهران: انجمن اولیا.
۳. شعاری‌نژاد، علی‌اکبر. (۱۳۸۳). روانشناسی رشد. تهران: اطلاعات.
۴. مقدم، بدری. (۱۳۷۹). کاربرد روان‌شناسی در آموزشگاه. تهران: سروش.
۵. قائمی، علی. (۱۳۷۰). بی‌نظمی کودکان. تهران: انجمن اولیا و مربیان.
۶. کدیور، پروین. (۱۳۷۹). روانشناسی تربیتی. تهران: سمت.
۷. فونتانا، دیوید. (۱۹۸۷). کنترل کلاس. ساده، حمزه و مجید، محمدی (۱۳۷۵). تهران: رشد.
۸. اصغری‌پور، حمید (۱۳۸۰). کلیات راهنمایی و مشاوره. مشهد: تمرین.